

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Ректор НУБіП України
професор С. Ніколаєнко
2022 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**
з комплексу фахових дисциплін
для вступників на освітньо-наукову програму
«Економіка природокористування та охорони навколишнього
середовища»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
із спеціальності 051 «Економіка»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(кваліфікація доктор філософії з економіки)

Голова комісії

/Кваша С.М./

Гарант програми

/Мартин А.Г./

Київ – 2022

Програма вступного випробування для вступників на освітньо-наукову програму " Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища " третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти із спеціальності 051 «Економіка».

Програма розглянута на засідання Вченої ради факультету землевпорядкування НУБіП України

Протокол № 7 від 14.04.2022 року

Розроблено проектною групою у складі:

1. **Мартин Андрій Геннадійович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри землевпорядного проектування, гарант ОНП;
2. **Євсюков Тарас Олексійович**, доктор економічних наук, професор, декан факультету землевпорядкування;
3. **Дорош Ольга Степанівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління земельним ресурсами;
4. **Гунько Людмила Анатоліївна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри землевпорядного проектування;
5. **Мороз Юлія Олександрівна**, аспірантка кафедри землевпорядного проектування

У програмі вступного випробування для вступників на освітньо-наукову програму «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» відображено вимоги, що ставляться до здобувачів третього освітньо-наукового рівня, а також подано перелік основної та додаткової літератури, необхідної для підготовки до іспиту.

ВСТУП

Зміст досліджень за науковою спеціальністю 051 – «Економіка» освітньо-наукової програми «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» складають теоретичні, методологічні, методичні та прикладні проблеми раціонального використання, охорони і відтворення природно-ресурсного потенціалу і навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки соціально-економічного розвитку і життєдіяльності людини.

Програма вступного іспиту спрямована на перевірку базових знань, необхідних для якісної підготовки майбутніх аспірантів спеціальності 051 «Економіка».

Програма розроблена проектною групою ОНП «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» Національного університету біоресурсів і природокористування України з урахування вимог Стандартів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» третього освітньо-наукового рівня і відображає теоретичні компоненти дисциплін, що входять до загального курсу підготовки фахівців з економіки, та базується на основних методологічних підходах та методах, розроблених у вітчизняній і в зарубіжній науковій літературі.

Мета даного вступного фахового випробування полягає у виявленні відповідності знань, умінь і навичок вступників до аспірантури вимогам, які полягають у такому.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступники до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, умінями і навичками в галузі загальних нормативних («Філософія науки», «Методологія економічних досліджень», «Економічна теорія» тощо) та спеціалізованих фахових дисциплін. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Положення програми вступних випробувань відповідають компетентностям, якими має володіти магістр (спеціаліст).

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Аграрна та земельна політика в умовах глобалізації економіки.
2. Бази даних в аграрній сфері, принципи їх створення та призначення.
3. Відтворення трудових ресурсів сільського господарства та ефективність їх використання в сільськогосподарських підприємствах.
4. Галузі і галузева структура сільськогосподарських підприємств.
5. Державна політика інституційних перетворень у національній економіці.

6. Державне регулювання економіки як функція держави.
7. Джерела конкурентоспроможності в глобальній економіці.
8. Економічна сутність дробово-лінійного програмування і можливості його в моделюванні виробничо-господарської діяльності аграрних формувань.
9. Економічна інформація та її роль у забезпеченні ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств.
10. Економічна та математична постановка оптимізаційних задач в аграрному виробництві.
11. Економічне прогнозування діяльності сільськогосподарських підприємств.
12. Економічний потенціал сільськогосподарських підприємств та особливості його формування і використання.
13. Задачі та моделі динамічного програмування в агроекономічних дослідженнях
14. Земельні ресурси сільськогосподарських підприємств та організація їх раціонального використання.
15. Інструменти регулювання аграрного ринку з метою збалансування інтересів виробників, споживачів та держави.
16. Інформаційна база економічного аналізу результатів господарювання аграрних формувань.
17. Інформаційні технології як фактор ефективного господарювання в аграрній сфері.
18. Кластерний аналіз виробничо-господарської діяльності об'єднань сільськогосподарських підприємств.
19. Концепції розвитку глобальної економіки.
20. Кореляційно-регресійний аналіз і його застосування в агроекономічних дослідженнях.
21. Кредитно-грошова політика держави.
22. Математичне моделювання як метод наукового пізнання економічних явищ і процесів розвитку сільськогосподарського виробництва.
23. Метод найменших квадратів і його застосування в прогнозуванні аграрного виробництва.
24. Нормування праці та тарифікація робіт в сільському господарстві.
25. Організаційно-економічні засади ефективного функціонування аграрних формувань.
26. Організаційно-правові основи створення і функціонування сільськогосподарських підприємств.
27. Організаційно-технологічні аспекти систем підтримки прийняття рішень в аграрній сфері.
28. Орендні відносини, їх місце та значення в умовах розвитку ринкових відносин в аграрній сфері економіки.
29. Основні етапи розвитку аграрної політики в Україні.
30. Основні засоби сільськогосподарських підприємств, їх

класифікація та оцінка.

31. Основні принципи раціональної організації виробничих процесів в сільськогосподарському виробництві.

32. Основні принципи раціональної організації виробничих процесів в сільськогосподарському виробництві.

33. Особливості планування в сільському господарстві.

34. Політика Європейського Союзу в аграрному секторі економіки.

35. Регулювання агропромислового виробництва України в умовах глобалізації економіки.

36. Ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств та напрями його раціонального відтворення і ефективного використання.

37. Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції.

38. Система забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств.

39. Системний аналіз як основа побудови системи рішень в організаційних формах аграрного виробництва.

40. Спеціалізація сільськогосподарського виробництва та шляхи її удосконалення.

41. Становлення і розвиток глобальної інфраструктури виробництва світової економіки.

42. Статистичне спостереження. Зведення і групування статистичних даних щодо діяльності сільськогосподарських підприємств.

43. Сутність, зміст та методика складання бізнес-планів сільськогосподарських підприємств.

44. Еколого-економічні проблеми сталого розвитку суспільства, держави та її регіонів.

45. Економічна оцінка природноресурсного потенціалу та якості навколишнього природного середовища.

46. Еколого-економічні засади формування та реалізації земельної політики держави та економічні проблеми землекористування.

47. Еколого-економічні проблеми розвитку ринку земель, платежі за користування земельними ресурсами.

48. Економіка раціонального використання, відтворення й охорони лісових ресурсів.

49. Економіка раціонального використання, відтворення й охорони водних ресурсів та еколого-економічні засади формування та реалізації водної політики держави.

50. Економічні проблеми поводження з відходами в процесі реалізації ресурсозберігаючої та природоохоронної політики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Harrison A. J., Economics and Land Use Planning- Published October 19, 2017 by Routledge 252p., ISBN 9781138083806

2. Mishra B., Land Economics vs Land Use Planning - Agricultural Research & Technology: Open Access Journal., Volume 10 Issue 4- August 2017. DOI: 10.19080/ARTOAJ.2017.10.555791
3. Базилевич В., Базилевич К., Баластрик Л. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2015. 694 с.
4. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навчальний посібник. К.: Знання, 2018.
5. Байдала В.В., Власенко Ю.Г. Microeconomics II. Tutorial manual. Навч. посібник англійською мовою для студентів економічних спеціальностей. К.: ТОВ «ЦП «Компрінт». 2017. 273 с.
6. Бобылев С.Н. Устойчивое развитие: новое видение будущего? 2020 Вопросы политической экономии, издательство Бузгалин Александр Владимирович (Москва), № 1, с. 67-83
7. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2018. 456 с.
8. Васильченко В.С., Петюх В.М., Щетініна Л.В. Ринок праці. Навч.метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2016. 228 с.
9. Вдовенко Н.М., Коробова Н.М. та ін. Global problems of national economics development: collective monograph / Globalne problemy rozwoju gospodarek narodowych: monografia zbiorowa. Колективна монографія. Drukarnia Unidruk. Kraków. 2018. 275 с.
10. Вітлінський, В.В. Математичні моделі та методи ринкової економіки. ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К.: КНЕУ, 2010. 531 с.
11. Глобальна економіка: Навчальний посібник / Н.М. Вдовенко, Л.В. Богач, В.Л. Гераймович, К.С. Кваша, М.М. Павленко. К.: НУБіПУКРАЇНИ. 2017. 319 с.
12. Глушкова В. Г. Экономика природопользования : [Учеб. пособие] / В. Г. Глушкова, С. В. Макар. – М., 2003.
13. Грабовецький Б.Є. Планування та економічне прогнозування: навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. Вінниця : ВНТУ, 2013. 66 с.
14. Данилишин Б.М., Хвесик М.А., Голян В.А. Економіка природокористування: Підручник. - К.: «Кондор», 2009. - 465 с.
15. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : [Навч. посібник] / В. С. Джигирей. – К., 2004. – С. 220–234.
16. Діброва А.Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика / А. Д. Діброва. К.: Формат, 2008. 488 с.
17. Добряк Д.С. Еколого-економічні засади реформування землекористування в ринкових умовах. / Д.С. Добряк, Д.І. Бабміндра. К.: Урожай,-2006.-336 с.
18. Добряк Д.С. Економічний оборот землі в Україні: теорія, методологія, практика. / Д.С. Добряк, А.Г. Тихонов, Л.В. Паламарчук. К.: Урожай,-2004. - 136 с.

19. Екологічний менеджмент : [Навч. посібник] / [За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк]. – К., 2004.
20. Економіка праці та соціально-трудова відносини: підручник / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2010. 711 с.
21. Експорт та імпорт продукції аграрного сектору України: стан та тенденції [Текст] / [Кваша С.М. та ін.]; за ред. С.М. Кваші; Нац. наук. Центр "Ін-т аграр. економіки". К.: ННЦ ІАЕ, 2013. 80 с.
22. Єрмаков О. Ю. Основи наукових досліджень в економіці: Навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2015. 178 с.
23. Зайцев Ю.К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень); навч. посіб. / Ю.К. Зайцев, В.С. Савчук. К.: КНЕУ, 2011. 337 с.
24. Игнатенко М. Г. Экология и экономика природопользования. / М. Г. Игнатенко, В. А. Малеев. – Киев, 1998.
25. Історія економічних учень: хрестоматія : навч. посіб. / уклад. : В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, А.О. Маслов та ін.; за ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання, 2011. 1198 с.
26. Коржнев М.М. Економіка природокористування. – К.: Вид. КНУ. - 2005. – 99 с.
27. Коржнев М. М. Природно-ресурсні основи розвитку суспільства : [Підручник] / М. М. Коржнев. – К., 2004.
28. Коуз Р. Очерки об экономической науке и экономистах /пер. с англ. М. Марков; науч. ред. Д. Расков. М.; СПб: 2015. 288 с.
29. Мамедов О. І. Економіка природокористування : [Навч. посібник] / О. І. Мамедов, А. В. Власова. – Кривий Ріг, 2007.
30. Манків Грегори Н. Макроекономіка / Пер.з англ.; наук. ред.пер. С.Панчишина. К.: Основи, 2000. 588 с.
31. Мартин А. Г. Регулювання ринку земель в Україні : [монографія] / А. Г. Мартин – К.: Аграр Медіа Груп, 2011. – 254 с.
32. Мельник Л. Г. Экологическая экономика / Л. Г. Мельник. – Сумы, 2001.
33. Мельникова В. Національна економіка, К.: Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.
34. Методи і моделі економічного прогнозування : навч. Посібник / В.П. Кічор, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, Д.І. Скворцов, А.Л. Висоцький; за ред. В.П. Кічора. Львів: Растр-7, 2019. 272 с.
35. Мікроекономіка і макроекономіка / Під ред. С. Будаговської. К.: Основи, 2010. 358 с.
36. Москаленко О.М. Теорія і модель випереджаючого економічного розвитку в системі суспільних стратегічних потреб: монографія /О.М. Москаленко. К.: КНЕУ, 2014. 550 с.
37. Мочерний С.В. Політекономія: Підручник. К.: Знання, 2006.

38. Напрями підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору в умовах формування і функціонування ЗВТ з ЄС: монографія / [Вдовенко Н. М. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НААН України Кваши Сергія Миколайовича ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України [та ін.]. Київ : Кондор, 2018. 440 с.
39. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна 2016-2030», ООН.- 2015.- 176с.
40. Основи економічних знань / За ред. акад. НАПН України А.Ф. Павленка; чл.-кор. НАН України В.С. Савчука; д.е.н., професора Ю.К. Зайцева. Авт. колектив: Савчук В.С., Зайцев Ю.К. та інші. Базовий підручник Міністерства освіти України. Харків, «ФОЛІО», 2014. 762 с.
41. Пикетти Томас. Капітал в ХХІ веке. Маргинем Пресс, 2015. 592 с.
42. Прикладна економіка: навч. посіб. / [С.М. Кваша, К.В. Наконечна]; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Екон. ф-т, Каф. глобал. економіки. 3-є вид. Київ : НУБіП України, 2019. 335 с.
43. Розвиток аграрної політики України в умовах євроінтеграції: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А.Д. Діброви, В.Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку аграр. ринків. Київ: Інтердрук, 2014. 568 с.
44. Свистун Л.А., Рожко А.А., Стратегічні засади забезпечення сталого розвитку економіки України - 2016 –[режим доступу: reposit.nupr.edu.ua]
45. Стратегічні пріоритети розвитку аграрних формувань: аналітикопрогнозні тренди: колект. монографія / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; [Богданюк О. В. та ін.] ; за заг. ред. Савчука В. К. Київ : Компринт, 2018. 374 с.
46. Фещенко, В. М. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2012. 474 с.
47. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства України в умовах ризиків кліматичних змін: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А.Д. Діброви; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ: Лисенко М. М. [вид.], 2017. 254 с.
48. Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування : Курс лекцій. Практикум : [Навч. посібник] / О. М. Царенко, О. О. Несветов, М. О. Кадацький. – Суми, 2001. – 326 с.
49. Яремчук І. Г. Економіка природокористування : [Навч. посібник] / І. Г. Яремчук. – К., 2000.